

ULUSLARARASI HUKUK ÖĞRETİMİNDE YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANILMASI¹

USING CREATIVE DRAMA METHOD FOR TEACHING INTERNATIONAL LAW

Dr. Öğretim Üyesi Cansu ATILGAN PAZVANTOĞLU

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Uluslararası Hukuk Ana Bilim Dalı, cansuatilgan@ogu.edu.tr , Eskişehir/Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-5404-8064

Cite As Atılğan Pazvantoğlu, C. (2021). "Uluslararası Hukuk Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:31; pp:1696-1701

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, uluslararası hukuk alanındaki konuları açıklarken ve çözümlerken kullanılabilir yaratıcı drama etkinliklerini tanımlamak, uluslararası hukuk öğretiminde yaratıcı drama yönteminin ve tekniklerinin kullanılmasını çözümlenmek ve yaratıcı drama aracılığıyla ve disiplinler arası bir yaklaşımla uluslararası hukuk alanına farklı bir öğretim yöntemi önermektir. Drama teknikleri ve özellikle yaratıcı drama yöntem olarak birçok alanda artan oranda kullanılmaktadır. Uluslararası hukuk dâhilinde uluslararası insancıl hukuk, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası deniz hukuku, uluslararası kültürel miras hukuku gibi köklerini geçmişten alan ve hali hazırda gelişen alanlar uluslararası hukuk çalışmalarının artırılması ve derinleştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Dolayısıyla uluslararası hukuku öğretirken, uluslararası hukukta var olan sorunları çözümlerken farklı yöntemler geliştirmek uluslararası hukukun görünürlüğü, anlaşılması ve alan olarak gelişmesinin de önünü açacaktır. Uzman mantosu ve süreçsel drama gibi yaratıcı drama yaklaşımları uluslararası hukukun temel nitelikleri yanında gelişen diğer tüm alanların öğretilmesinde uygulanabilir. Var olan uygulamalar ışığında farklı yaklaşımları bir araya getirmek ve uluslararası hukuka uygun yeni öğretim seçenekleri sunmak her iki alana da önemli katkılar sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Hukuk, Yaratıcı Drama, Öğretim, Yöntem

ABSTRACT

The aim of this study is to define creative drama activities that can be used in explaining, describing and analysing the subjects included in the field of international law, to analyse using the method and techniques identified in the creative drama for teaching international law, and to offer a new teaching method based on the content and features of the international law by using creative drama method with an interdisciplinary approach. Drama techniques and particularly creative drama are used as methods with increasing interest in many areas. Long-standing but still expanding disciplines in international law such as international humanitarian law, international human rights law, international maritime law, and international cultural heritage law show that international law studies should be increased and expanded. Therefore, developing different methods to teach international law and solve existing problems in international law will also pave the way for the visibility, understanding, and development of international law as a field. Creative drama approaches as mantle of expert and process drama can easily be used in all areas of international law besides basic principles. Combining different approaches in the light of existing practices and developing teaching alternatives suitable for international law will make a major contribution to both creative drama and international law.

Key words: International Law, Creative Drama, Teaching, Method

1. GİRİŞ

Uluslararası hukuk; devletler, uluslararası örgütler ve uluslararası toplumu oluşturan diğer birimler arasındaki ilişkileri düzenleyen kurallar bütünüdür. Tarihsel süreçte belirli kırılma noktaları uluslararası hukukun gelişiminde etkili olmuştur. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası hukukun konuları ve dolayısıyla aktörleri de genişlemeye başlamış, çözüm aranan sorular artmıştır. Devlet merkezli sistem uluslararası hukuk açısından da tartışılmaya başlanmıştır ve mevcut düzenlemeler, etkinlikleri ve yeterlilikleri açısından sorgulanmaktadır. Uluslararası hukuk dâhilinde uluslararası insancıl hukuk, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası deniz hukuku, uluslararası kültürel miras hukuku gibi alanlarda dersler verilirken, teknolojik gelişmeler, değişen dönüşen iletişim biçimleri ve hedef kitlenin gereksinimleri dikkate alındığında öğretim yöntemlerindeki çeşitlilik ihtiyacı artmaktadır. Farklı yöntemler geliştirmek ve disiplinler arası yaklaşımı öğretim yöntemlerine taşımak alanların ayrı ayrı gelişimine katkı sunacaktır. Yalnızca öğretim yöntemlerine değil, alandaki çözümlenmelere de yeni bir bakış açısı kazandırmak dolaylı bir kazanım olarak görülmektedir.

¹ Çalışma, Çağdaş Drama Derneği, Yaratıcı Drama Eğitimlik/Liderlik Programı çerçevesinde 30.03.2021/20-417 tarih ve kararıyla kabul edilen, proje danışmanı/yaratıcı drama eğitmeni Sn. Ayşenur Dağyaran'ın değerli destekleriyle tamamlanan "Uluslararası Hukukun Temel Niteliklerinin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Öğretimi" başlıklı projeden üretilmiştir. Yazar bu projeye Yaratıcı Drama Eğitmeni/Lideri unvan ve yetkisini almaya hak kazanmıştır.

2. ULUSLARARASI HUKUK VE ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Uluslararası hukuk; “devletlerin topluca yerine getirme zorunluluğu hissettiği, uluslararası kuruluş ve örgütlerin oluşturulması ve onların kendi aralarında, devletlerle ve bireylerle olan ilişkilerinin düzenlenmesi için gerekli olan, uluslararası topluluğu ilgilendiren devlet haricindeki aktörlerin ve bireylerin de hak ve görevlerini belirleyen hukuk kurallarının tümü” olarak tanımlanmaktadır (Demir & Acar, 2002, s. 412). Bir başka ifadeyle uluslararası hukuk; devlet, örgüt, kişi gibi uluslararası toplum üyeleri arasındaki ilişkileri düzenleyen kuralların tümüdür. Uluslararası hukuku iç hukuktan ayıran en önemli etmen; iç hukukta zorlayıcılığı sağlayan bir otoritenin olmasına karşılık, uluslararası hukukta böyle bir otoritenin bulunmaması, bunun ‘iyi niyet’ ve ‘ahde vefa’ gibi yollarla sağlanmaya çalışılmasıdır. Kuralların uygulanmasında uluslarüstü bir otorite bulunmamaktadır. Ancak uluslararası alanda bir antlaşmanın şartlarına aykırı bir davranışın antlaşmayı hükümsüz kılması gibi hukuki, bir uluslararası örgütün kurucu antlaşmasına aykırı davranışların üyelikten çıkartılması gibi kurumsal veya herhangi bir zararın doğmasından sorumlu bir devletin tazminat ödemesi gibi mali bazı yükümlülükler söz konusudur (Yıldız, 2003, s. 407).

Geleneksel uluslararası hukuk, bağımsız devletler arasındaki ilişkileri düzenlemektir. Uluslararası hukukun başlıca aktörleri devletler olduğu için bu hukuk alanının kurallarını da devletler belirlemektedirler. Bunun yanı sıra bu hukuk alanının kurallarını devletlerin iç hukukları da etkilemektedir. Tanımda da belirtildiği gibi uluslararası hukuka yönelik ilk eleştiri bu düzende kurallara uyulmaması durumunda bunu belirleyebilecek ve bu durumun onarılmasına ya da bu haksız eylemi ya da işlemi yapan kişinin, örgütün, devletin cezalandırılmasına karar verecek zorunlu bir yargı sisteminin olmayışıdır. İkincisi uyulmayan kurallara gerektiğinde zorla uymayı sağlayacak bir uluslararası yürütme organı ve kolluğu bulunmamaktadır (Pazarıcı, 1995). Uluslararası hukukun merkezi otoriteden ve yasama, yürütme yargı işleyişlerinden yoksun oluşu “uluslararası hukuk var mıdır yok mudur?” sorusunu dahi gündeme getirmektedir. Bu işleyişlerin olmayışı bir yasal düzenden bahsedilemeyeceği düşüncesini doğurabilmektedir. Kural koyan ve cezalandıran bir kurum yoksa hukukun varlığından şüphe eden algı uluslararası hukukun doğasına ilişkin en temel tartışma olan ulusal hukuk ve uluslararası hukukun karşılaştırılmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin iç hukukta bireyler hukuka uyup uymama konusunda tercih yapabilir ancak kuralları koyan onlar değildir. Devletler antlaşmalar ve davranışlarıyla uluslararası hukuku yaratır ve ona uyarlar. Genel kanının aksine bu uyum fazladır ve ihlaller azdır (Shaw, 2003, s. 3-6).

Uluslararası hukukun kaynakları, Uluslararası Adalet Divanı’nın 38.maddesinde uluslararası antlaşmalar, uluslararası yapılageliş kuralları, hukukun genel ilkeleri, öğretiler ve mahkeme kararları olarak sıralanmaktadır (International Court of Justice). Bu kaynaklardan ilk üçü bağlayıcı, diğer ikisi yardımcı ve bağlayıcı olmayan kaynaklardır. Bu sıralama hiyerarşiktir. Bir uyuşmazlık söz konusu olduğunda antlaşmalardan başlayarak değerlendirme yapılır. Bağlayıcı kaynaklar devletlerin rızası sonucu oluşturulur. Devletler bir konu hakkında yazılı bir metin oluşturmak ve imzalamak isteyebilirler ya da süreklilik arz eden eylemleriyle, bu eylemlerin bir kural oluşturduğuna yönelik inançla yazılı olmasa da bir uluslararası hukuk kuralı oluşturabilirler.

Tarihsel süreçte belirli kırılma noktaları uluslararası hukukun gelişiminde etkili olmuştur. Uluslararası hukukun kökenleri bugün anladığımız haliyle Batı kültürü ve siyasi yapılanmasına göndermeyle ele alınmaktadır. Fakat bu köken yapılan antlaşma örnekleriyle İ.Ö 2100’lü yıllara kadar götürülebilecektir. Orta Doğu ve Uzak Doğu’da uluslararası hukukun köklerini görebileceğimiz birçok antlaşma yapılmıştır. Antik Yunan’dan başlayıp Rönesans’a kadar geçen süreçte birçok kavram tartışılmaya başlanmış, alana eklenmiştir (Shaw, 2003, s. 13-22). Fransız Devrim Savaşları öncesinin en büyük Avrupa Savaşı olarak nitelendirilen Otuz Yıl Savaşları’nı bitiren 1648 Vestfalya Barış’ının belirli kurallara göre hareket eden ve aralarında düzenli ilişkiler bulunan egemen eşit devletlerin oluşturduğu uluslararası sistemi doğurduğu bilinmektedir. Vestfalyan uluslararası toplumun dayandığı üç ilkedeki biri olan “rex est imperator in regno suo” yani kral kendi krallığında hükümdardır deyişi her kralın bağımsız ve diğer krallarla eşit olduğunu ifade etmektedir (Baylis & Smith, 2005, s. 54). Egemenlik ve eşitlik kavramlarının doğadaki simbiyotik ilişkiye benzer biçimde birbirlerini tamamladıkları söylenebilecektir. Vestfalyan sistem uluslararası ilişkileri ve uluslararası hukuku şekillendirmiştir.

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları uluslararası sistemde önemli değişikliklere neden olmuştur. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan uluslararası gelişmelerle devletler yeni bir düzen konusunda anlaşma yoluna gitmeye karar vermişlerdir. Uluslararası hukukun en önemli düzenlemelerinden biri 2. Dünya Savaşı sonrası dönemi şekillendiren Birleşmiş Milletler Şartı’dır. Şart’ın 2. maddesinin 1. fıkrasına göre örgüt tüm üyelerinin egemen eşitliği ilkesi üzerine kurulmuştur. Bununla birlikte 4. fıkrada üyelerin uluslararası ilişkilerinde herhangi bir başka devletin toprak bütünlüğüne ya da siyasal bağımsızlığına karşı BM’nin

amaçları ile bağdaşmayacak herhangi bir biçimde kuvvet kullanma tehdidine ya da kuvvet kullanılmasına başvurmadan kaçınacakları belirtilmiştir (United Nations). Egemen eşit anlayışın bir sonucu olarak kuvvet kullanma yasağı yeni düzene hâkim olmuştur.

Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası hukukun konuları ve dolayısıyla aktörleri de genişlemeye başlamış, çözüm aranan sorular artmıştır. Yaşanan insan hakları gelişmeleri, özellikle ihlaller uluslararası ilişkiler ve uluslararası hukukun var olan kavramlarının sorgulanmasına neden olmuştur. Devlet merkezli sistem uluslararası hukuk açısından da tartışılmaya başlanmıştır, mevcut düzenlemeler, etkinlikleri ve yeterlilikleri açısından sorgulanmaktadır.

Uluslararası hukukun temel niteliklerini öğrenmek ve değerlendirmek uluslararası hukuk çözümleri için gereklidir. Bir örnek olay ya da kavram üzerinde çalışırken bu temel nitelikler yol gösterici olmaktadır. Uluslararası hukukun temel nitelikleri aşağıdaki şekilde sıralanabilecektir:

- ✓ Uluslararası hukukta devletler egemen ve eşittir.
- ✓ Uluslararası hukukta merkezi bir otorite yoktur.
- ✓ Uluslararası hukuk kurallarını koyan ve uygulayan aynı iradedir.
- ✓ Uluslararası hukuk kurallarına uymak rızaya dayanır.
- ✓ Devletler işbirliğine dayanarak uluslararası hukuka uyum gösterir ve antlaşmalar yoluyla uluslararası sisteme katılırlar.

Bu temel nitelikler uluslararası hukukun alfabesi gibidir. Yapılan her çözümlemede, yorumlamada bu niteliklerden yola çıkılır ve süreç ve sonucunda bu niteliklere gönderme yapılır.

Uluslararası hukuk öğretimine ilişkin çalışmalar genellikle içeriğe odaklanmaktadır. Hukuk ve uluslararası ilişkiler etkileşimi ve her iki alana ilişkin yeterli bilgi aktarımı gerekliliği tartışılmaktadır (Simpson, 1999, s. 91). Uluslararası hukuk alanında da öğrenme öğretme süreçlerinde yaratıcı bir ortam oluşturulması, esnek düşünmenin desteklenmesi, farklı alanlardan faydalanılarak disiplinler arası çalışmalar yürütülmesi olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Geleneksel yöntemler hem öğrenenler hem de öğretenler için yorucu ve verimsiz olmaktadır (Cattafi, 2018, s. 14-15). Uluslararası hukukun artan önemi ve karmaşık yapısı uluslararası hukuk öğretimiyle ilgili yeni bakış açılarına sahip olmayı, öğretim sistemi içindeki eğitsel yenilikleri de gerekli kılmaktadır (Kong, 2017).

Uluslararası hukukun öğretileceği bir giriş dersinde dersi alanlar öncelikle var olan temel hukuk bilgilerini genişletmiş olacaklardır. Devletlerin uluslararası yasal düzene nasıl katıldıkları temel sorulardan biri olmaktadır. Öğrencileri bu temel sorular üzerinde düşünmeye yönlendirmek, bir tartışma ortamı oluşturmak ve içeriği örnek olaylarla zenginleştirmek dersin sonraki işleyişine fayda sağlamaktadır (Schiffman, 2003, s. 330). Uluslararası hukuk belgelerle vardır dolayısıyla öğretim ortamında antlaşma, harita, karar, bildiri metinleri gibi belgeler kullanmak, öğreneni bu belgelerle tanıştırmak gerekmektedir. Genel ağ sayfalarından ve hatta sosyal medyadan faydalanmak da güncel araçlardan faydalanmak adına önerilmektedir (Gazzini, 2016, s. 971-978).

Öğrencilere roller verilip bir gerçek olayın benzeştirmesi yapılabilmektedir. Örneğin savaş suçlarının anlatıldığı bir oturumda bir savaş suçları mahkemesinin benzeştirmesi konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmakta, öğrencilerin edindikleri roller çerçevesinde konuya ilişkin savlar üretmelerini ve bu konuda kendilerine güvenlerinin gelişmesini sağlamaktadır (Jefferson, 1999, s. 589-592). Benzeştirme uygulamaları insan hakları hukuku öğretiminde de sıklıkla kullanılmaktadır. Bu yöntemle öğrenciler arasında işbirliği ortamı sağlanmakta, grup çalışmaları teşvik edilmektedir (Banki, Valiente-Riedl, & Duffill, 2013, s. 318-336). Aynı şekilde kongrelerin, meclis oturumlarının benzeştirmesi de yaparak öğrenmenin bir parçası olarak örneğin yasa çıkarma gibi karmaşık süreçlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır (Sands & Shelton, 2010, s. 133-138). Yaşayan öğrenme ortamını destekleyenler tarafından problem temelli oturumlar oluşturularak, öğrencilerin müzakere konuları çerçevesinde araştırma yapmaları, bildiklerini sözlü ve yazılı olarak aktarmaları ve çözüm üretmeleri sağlanırken rol oynama ve doğaçlama teknikleri de kullanılabilir (Johns & Freeland, 2007, s. 551-552). Bununla birlikte güncel teknik imkanlardan yararlanma da değerlendirilmektedir. Özel tartışma sınıfları hazırlamak, görsel ve teknolojik materyallerden faydalanmak öneriler arasında sıralanmaktadır (Dahalan, Shapiee, Nor, Nopiah, & Basir, 2016, s. 389).

Görüldüğü üzere uluslararası hukuk alanında kullanılan tüm bu yenilikçi yöntemler ve yöntem üzerine gerçekleştirilen tartışmalar alanın etkin ve verimli öğretimi konusunda öneriler sunmaktadır. Çoğunlukla

bireysel deneyimlerin ürünü olan bu yaklaşımlar bu yönleriyle kuramsal alt yapıdan yoksun kalmaktadır. Dolayısıyla ayrı bir disiplin olarak var olan yaratıcı drama yöntemini uluslararası hukuk öğretiminde kullanmak bir disiplinler arası çalışma olarak kuramsal alt yapıyla da desteklenerek literatüre kazandırılabilir.

3. ULUSLARARASI HUKUK ÖĞRETİMİNDE YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANILMASI

Dramaya ilişkin literatürde yaratıcı drama; katılımcıları, bir izleyici karşısına çıkmadan önce bir performansa hazırlamaktansa katılımcıların gelişimi için tasarlanan dramatik deneyimleri ifade eden bir kavram olarak kullanılmaktadır (Freeman, Sullivan, & Fulton, 2003, s. 131). Yaratıcı drama özgün yaratıcılığı, düşünme, okuma ve yazma becerilerinin gelişimini desteklemekte ve öğrenci odaklı öğrenme sağlamaktadır. Akademik öğrenme açısından oldukça bütüncül bir yaklaşımı ifade etmektedir (Annarella, 1992). Eleştirel düşünmeyi sağlamak yaratıcı dramanın öncelikli amaçları arasında yer almaktadır, yaratıcı drama ortaklaşa yapılan ve bütünleşmeye yönelik bir etkinlik olarak belirtilmektedir (Öztürk, 2001, s. 252). Eğitimde drama İngiltere’den Kuzey Avrupa ülkelerine, İngilizce konuşan diğer ülkelere de yayılmıştır. ABD, Avusturya, Kanada gibi ülkelerde kavram daha çok öğretim yöntemi ve bilgisi boyutuna odaklanan özgün çalışmalar olarak algılanmakta ve Yaratıcı Drama olarak adlandırılmaktadır (Adıgüzel, 2015, s. 140). Yaratıcı drama çoğunlukla eğitim ortamındaki çocuklarla ilişkilendirilse de tüm yaş gruplarına uygulanabilir ve etki edebilir (Scroggs, Bailey, & Fees, 2016, s. 214). Yaratıcı dramanın bu özellikleri birçok öğretim alanında etkili olmasını sağlamaktadır.

Drama teknikleri ve özel olarak yaratıcı drama yöntem olarak birçok alanda artan ilgiyle kullanılmaktadır. Dil öğretiminden genel bilimlerin öğretimine kadar çok geniş bir alanda örnekleri görülmektedir. Örneğin bir sosyal bilim alanı olarak psikolojide kullanılan dramatik yöntemler sosyoloji, antropoloji, siyaset bilimi, hukuk alanlarında da kullanılabilir. Bunu diğer alanlarda uygulamak, kullanacak kişinin araç ve yöntemleri geliştirmesine bağlı olmaktadır (Ho & Ho, 2011, s. 4). Bir diğer örnek Amerika’da sanat bütünleşmesi ve eğitim araştırmalarını birlikte ele alarak, kampüsün iki farklı noktasını bir araya getiren Okullar için Drama (Drama for Schools) programıdır. Söz konusu program disiplinlerarası yaklaşımı benimsemiş ve program yürütücüleri bu sürecin disiplinlerarası niteliğini çözümlenmiştir (Cawthon & Dawson, 2011). Önce-sonra ölçümlerle drama temelli öğretim stratejilerinin öğrenci etkileşimini artırdığını ifade etmişlerdir. Bu aynı zamanda öğretmenin öğrenci ve ders işleyişi algısını da olumlu anlamda değiştirmektedir (Cawthon, Dawson, & Ihorn, 2011). Bu gibi örnekler yaratıcı dramanın farklı alanlarda geliştirilmesi düşüncesine dayanak oluşturmaktadır.

Eylem ve diyalogla bir konunun rol oynayarak canlandırılması imgelemi ve duygudaşlığı geliştirmektedir. Drama yoluyla katılımcıya farkındalık kazandıracak hayali durum ve olaylar yaratılabilir. Drama uzaktan gözlemlemektense “orada olma” yanılması sunar. Uzak görülen bir olayı algılamının kolaylaştırılmasını sağlar. Sosyal meseleler drama yoluyla ele alınabilir ve anlamlı öğrenmeyi doğurur. Drama sonrası gerçekleştirilen diyalogla farklı bakış açıları, fikirler ve deneyimler grubun kalanıyla paylaşılır. Dramatik süreçlerin birçok aşamasında eleştirel düşünce teşvik edilir, birçok egzersizde problem çözme devreye girer, katılımcı problem çözmenin keyifli bir deneyimini yaşar ve sonraki çalışmalarında kullanır. Katılımcılar özellikle doğaçlama diyalog kurarken “karar alma” konusunda deneyim kazanır. Canlandırmalar sonrası tartışmalar entelektüel gelişmeyi ve üst düzey düşünme becerilerini destekler (Roche, 1993). Sosyal çalışmalarda yürütücü tarihi bir figürün ya da belirli bir kültürel grubun fikir ve eylemlerini hayali şartlar sunarak, dönemin birincil kaynaklarının okumalarına dayandırarak canlandırmasını isteyebilir (Stanton, Cawthon, & Dawson, 2018).

Yaratıcı dramanın sıralanan özellikleri uluslararası hukukun her alanında rahatlıkla uygulanabilir. Örneğin uluslararası kültürel miras hukuku anlatılırken Somut Olmayan Kültür Mirası Sözleşmesi çerçevesinde acil koruma altına alınması gereken bir mirasın hikâyesi canlandırılabilir. Heathcote’un uzman mantosu yaklaşımında öğrenciler çalışmalarını uzmanlar grubuymuş gibi yapmaktadır. Bir organizasyonun ya da kuruluşun idarecileri ya da müşterileri gibi rol oynarlar (Heathcote & Bolton, 1995). Görev merkezli bir yaklaşımla uzmanın anlayış ve becerilerinin görevi yerine getirmede kullanılması sağlanmaktadır. Tarihçiler, mimarlar, tasarımcılar, doktorlar vs. konuya göre uzman olarak belirlenebilir. Uzman statüsüne sahip olan katılımcılar konuya ilişkin farklı anlayışlar geliştirebilirler (Neelands & Goode, 2000, s. 34). Örnek özelinde katılımcılar uluslararası örgüt temsilcilerini canlandırabilir, değerlendirmelerini sunabilirler.

Benzer şekilde uluslararası çevre hukuku konularından su krizi süreçsel drama yoluyla katılımcılarla paylaşılabilir. Süreçsel dramada katılımcılar kendilerine verilen bir öyküyü, metni canlandırma yerine,

etkileşim, olay ve etki-tepki biçiminde birleştirip öyküleştirecek ve gerilim katarak kendi yaklaşımlarını geliştirebilmektedir. Bu çalışmalarda dramatik anların çeşitli materyallerle gelişmesinin, katılımcıların çeşitli roller alarak gerekli araştırmaları yapmasının ve konunun geliştirilmesinin süreç açısından önemli olduğu belirtilmektedir (Adıgüzel, 2006, s. 34). Öğretmenin görevi soru sormak, görev vermektir, çalışma bireyselden toplumsala toplumsaldan evrensele giden bir süreci içerir (Adıgüzel, 2018).

4. SONUÇ

Uluslararası Hukuk öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının, uluslararası hukuk alanına ilişkin soru ve sorunların çözümlenmesinde etkin, ezbere dayalı olmayan, süreci önceleyen, katılımcı bir yaklaşımla güncel bir katkı sunacağı görülmektedir. Katılımcıların yapacakları çözümlenmelerde yaşayarak öğrendikleri bilgileri kullanabilecekleri ve uluslararası hukukun karmaşık görünen yapısını anlamlandırmaya başlayabilecekleri değerlendirilmektedir.

Uluslararası hukuk öğretiminde müzakere, rol oynama, benzeştirme gibi araçlar kullanılsa da farklı öğretim yöntemleri yaygınlaşmamıştır. Literatürde ve uygulamada uluslararası hukuk ve yaratıcı dramayı birleştiren çalışmaların olmaması araştırmayı önemli kılmaktadır. Çalışmada önerilen yöntemin hedef kitlesinin öncelikle lisans eğitimi alan üniversite öğrencileri olacağı düşünüldüğünde lisans eğitim ve öğretiminde daha önce karşılaşmadıkları bu yöntemin kendilerini sözlü ve yazılı olarak ifade etme becerilerine katkı sağlayacağı ve eğitimini aldıkları alana yalnızca kuramsal değil uygulamalı olarak yeni bir bakış açısıyla bakmalarına neden olacağı öngörülmektedir. Yöntemin ders planlarına dâhil edilmesi ve alanın belirli konularında proje ve atölyeler geliştirilmesi söz konusu disiplinler arası literatüre ve uygulamaya katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaşantılara Dayalı Öğrenme, Yaratıcı Drama ve Süreçsel Drama İlişkileri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1).
- Adıgüzel, Ö. (2015). *Eğitimde Yaratıcı Drama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Adıgüzel, Ö. (2018, Aralık 22-23). Süreçsel Drama Atölyesi, Eskişehir Çağdaş Drama Derneği, Katılımcı Notları. Eskişehir.
- Annarella, L. A. (1992). *Creative Drama in the Classroom*. ERIC Document Reproduction Service ED: 391206.
- Banki, S., Valiente-Riedl, E., & Duffill, P. (2013). Teaching Human Rights at the Tertiary Level: Addressing the 'Knowing-Doing Gap' through a Role-Based Simulation Approach. *Journal of Human Rights Practice*, 5(2), 318-336. doi:10.1093/jhuman/hut011
- Baylis, J., & Smith, S. (2005). *The Globalization of World Politics*. Oxford University Press.
- Cattafi, C. (2018, December). Teaching Methods In International Law. *Journal of International Education Research*, 14(2), 9-16.
- Cawthon, S. W., & Dawson, K. M. (2011). Drama-based instruction and educational research: Activating praxis in an interdisciplinary partnership. *International Journal of Education & the Arts*, 12(17). <http://www.ijea.org/v12n17/>. adresinden alındı
- Cawthon, S. W., Dawson, K. M., & Ihorn, S. (2011). Activating Student Engagement Through Drama-Based Instruction. *Journal for Learning through the Arts*, 7(1), 1-29.
- Dahalan, W. S., Shapiee, R., Nor, M. Z., Nopiah, Z. M., & Basir, S. M. (2016, April). Improving Teaching and Learning in Public International Law II. *International Journal of Education and Research*, 4(4).
- Demir, Ö., & Acar, M. (2002). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Freeman, G. D., Sullivan, K., & Fulton, C. R. (2003, January-February). Effects of Creative Drama on Self-Concept, Social Skills and Problem Behavior. *The Journal of Educational Research*, 96(3), 131-138.
- Gazzini, T. (2016). A Fresh Look at Teaching International Law—A Few Pedagogical Considerations in the Age of Communications. *Leiden Journal of International Law*, 29, 971-978. doi:10.1017/S0922156516000455
- Heathcote, D., & Bolton, G. (1995). *Drama for Learning, Dorothy Heathcote's Mantle of the Expert Approach to Education*. Heinemann.

- Ho, F., & Ho, S.-Y. (2011, Winter). Using Dramatic Monologue for Teaching Social Sciences. *Pedagogie Collegiale*, 24(2).
- International Court of Justice. (tarih yok). Statute of International Court of Justice. <https://www.icj-cij.org/en/statute> adresinden alındı.
- Jefferson, K. W. (1999, September). The Bosnian War Crimes Trial Simulation: Teaching Students about the Fuzziness of World Politics and International Law. *The Teacher*, 589-592. www.apsanet.org adresinden alındı
- Johns, F., & Freeland, S. (2007, December). Teaching International Law Across an Urban Divide: Reflections on an Improvisation. *Journal of Legal Education*, 57(4), 539-561.
- Kong, Q. (2017). International Law Teaching in China: Engaging in a Pedagogical Reform or Embracing Professionalism and Internationalization? *Cambridge Journal of China Studies*, 12(1), 11-25.
- Neelands, J., & Goode, T. (2000). *Structring Drama Work, A Handbook of available forms in theatre and drama*. Cambridge University Press.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-Öğretimde Yeni Bir Yaklaşım: Yaratıcı Drama. *Kurgu Dergisi*(18), 251-259.
- Pazarcı, H. (1995). *Uluslararası Hukuk Dersleri I.Kitap*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Roche, E. D. (1993). *Drama, Critical Thinking, and Social Issues*. ERIC Clearinghouse, 1-9.
- Sands, E. C., & Shelton, A. (2010, January). Learning by Doing: A Simulation for Teaching How Congress Works. *The Teacher*, 133-138. doi:10.1017/S1049096509990692
- Schiffman, H. S. (2003). Teaching International Law to Undergraduates and Other Non-Legal Audiences: Practical Suggestions for Pedagogical Approaches. *ILSA Journal of International & Comparative Law*, 9, 321-330.
- Scroggs, B., Bailey, S., & Fees, B. (2016). The impact of participation in creative drama on empathy levels in emerging adulthood: A pilot study. *Drama Therapy Review*, 2(2), 211-221.
- Shaw, M. N. (2003). *International Law Fifth edition*. Cambridge University Press.
- Simpson, G. (1999). On the Magic Mountain: Teaching Public International Law. *European Journal of International Law*, 10, 70-92.
- Stanton, K., Cawthon, S., & Dawson, K. (2018). Selfefficacy, teacher concerns, and levels of implementation among teachers participating in drama-based instruction professional development. *Teacher Development*, 22(1), 51-77.
- United Nations. (tarih yok). Charter of the United Nations. <https://www.un.org/en/charter-united-nations/> adresinden alındı.
- Yıldız, Z. (2003). *Politika Sözlüğü*. İstanbul: Timaş Yayınları